

การประยุกต์ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเพื่อป้องกันการฉ้อโกง ในสังคมออนไลน์

AN APPLICATION OF BUDDHIST PRINCIPLE FOR PREVENTING DECEPTION IN SOCIAL ONLINE

¹เจ้าอธิการอนวัตร อินทปญโญ (ทิพย์ชัย)

²พระครูโกศลวิহারคุณ และ ³ทิพย์ภวิษณ์ ไสชาติ

¹Chao Athikarn Anuwat Inthapanyo (Thippichai)

²Phrkhrukosolviharakul and ³Thippavit Saichart

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

¹Anuwat_in@gmail.com

Received December 25, 2021; Revised February 12, 2022; Accepted March 20, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาในการป้องกันการฉ้อโกงในสังคมออนไลน์ 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการฉ้อโกงในสังคมออนไลน์ในสังคมปัจจุบัน 3) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเพื่อป้องกันการฉ้อโกงในสังคมออนไลน์ การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า สติ หมายถึง ความระลึกได้ เป็นการระลึกได้ก่อนจะคิด พูด หรือทำอะไรใด สามารถ ควบคุม พฤติกรรมทางกาย วาจา และใจ ให้ดำเนินไปในทางที่ถูกต้อง สติจะทำให้มีปัญญาพิจารณาก่อนจะทำอะไรใด สติก็คือความไม่ประมาท ซึ่งเป็นหลักธรรมสำคัญอย่างยิ่งในพระพุทธศาสนา และการเจริญสติยังเป็นบุญนิมิตที่ทำให้อริยมรรคเกิดขึ้นได้ สัมปชัญญะ คือความรู้ตัว คือรู้ว่ สิ่งที่เกิด พูด ทำ นั้นเป็นกุศลหรืออกุศล โดยใช้ปัญญา ด้านการหลอกลวงทางสังคมออนไลน์ พบว่ามีวัตถุประสงค์เพื่อทรัพย์สินของผู้เสียหายโดยมีรูปแบบการหลอกลวง เช่น การประมุข

¹ นิสิต, หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

² อาจารย์ ดร., หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

³ อาจารย์ ดร., หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

สินค้าทางอินเทอร์เน็ตโดยหลอกลวง การใช้บัตรเครดิตโดยไม่ได้รับอนุญาต การเข้าควบคุม การใช้โมเดมบุคคลอื่น การหลอกลวงให้ใช้บริการเกี่ยวกับเว็บไซต์ การหลอกลวงโดยใช้ การตลาดหรือการขายแบบตรง ส่วนวิธีการหลอกลวง เช่น หลอกลวงด้วยการขอ แต่งงาน การแอบอ้างจากชาวแอฟริกันตะวันตกขอความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ชักชวนดำเนิน ธุรกิจนำเข้า-ส่งออกสินค้า คอลเซ็นเตอร์ ถูกโกงซื้อของผ่านออนไลน์ โอนเงินไม่ได้รับสินค้า แชร์ลูกโซ่ ออนไลน์ คอลเซ็นเตอร์อ้างเป็นเจ้าหน้าที่ศาลหลอกขอข้อมูลส่วนตัว ซึ่งส่งผลให้เกิดความเสียหายทั้ง ทานด้านชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน และประโยชน์อื่นๆด้านวิธีการใช้สติ เพื่อป้องกันการถูกหลอกในสังคมออนไลน์ พบว่า ควรมีวิธีการโดยยึดหลักการดังนี้ คือ หลัก กาลามสูตร หลักโยนิโสมนสิการ หลักความสมเหตุสมผล หลักการ แสวงหาข้อเท็จจริงและ หลักอุเบกขา ส่วนแนวทางการประยุกต์ใช้สติเพื่อป้องกันความเสียหายจากการถูกหลอกลวง ทางอินเทอร์เน็ตควรมีรูปแบบดังนี้คือ ควรส่งเสริมการเจริญสติตามหลักพระพุทธศาสนา การ ประยุกต์โดยการปลูกฝังสติให้แก่เด็กและเยาวชน การประยุกต์ใช้สติโดยการ สวดมนต์และ การประยุกต์ใช้สติเพื่อการตัดสินใจ

คำสำคัญ : การประยุกต์, หลักธรรมในพระพุทธศาสนา, การถูกหลอกในสังคมออนไลน์

Abstract

This article included the following objectives: 1) to study the Dhamma principles in Buddhism for preventing deception in social online; 2) to study the current problem situation of deception in social online; and 3) to study the application of the Dhamma principles in Buddhism for preventing deception in social online. It was a qualitative research. The results of this research were as follows. Mindfulness (Sati) means the recalling before thinking, speaking or doing anything. It controls behaviors of the physical body, speech, and mind to be in the right path. Sati encourages the arising of wisdom to consider before doing anything. Sati is the recklessness i.e. essential principle in Buddhism. In addition, the mindfulness practice is the prognostication leading to the occurrence of Ariyamagga (the Noble Path). Sampajañña means the awareness of oneself through wisdom whether what one thinks, speaks and acts is wholesome or unwholesome. Regarding deception in social online, it was found that the intention was for gaining the property of the sufferers through deceptions such as deception through internet auction for merchandises, usage of credit card without permission, control of the third party's modem, deception in using the website service, deception through marketing or direct sales. The methods of deception were, for example, seductive wedding proposal, stealthy arrogation from the western African for humanitarian support, invitation to implement an import-export business, call-center, deception through

purchasing on social online i.e. transferring money to buy products but receiving none, online Ponzi schemes, disguise call-center acting as a court official trying to get the personal information which resulted the damages in life, physical body, property, and other benefits. In terms of applying mindfulness (sati) to prevent the deception in social online, it was found that there should be methods with the following Dhamma principles: Kalamasutta, Yonisomanasikara, reasonability of cause and effect, fact acquisition, and Upekkha. For the application of sati in preventing the damages from deception through internet, the following models should be included: promotion of mindfulness (sati) practice according to the Buddhist principles; the applications of sati cultivation among children and youth; the applications of sati by chanting; and the applications of sati in decision-making.

Keywords : Application, Buddhist Principle, Deception in Social Online

บทนำ

กระแสบริโภคนิยม ที่สื่อต่างๆทั้งโทรทัศน์ วิทยุ สื่อทางโลกออนไลน์ต่างก็โหมโฆษณาเรื่องต่างๆทั้งที่เป็นสินค้าเพื่อกระตุ้นการบริโภค นอกจากนี้แล้วยังรวมถึงจุดประสงค์ของการโฆษณาชวนเชื่อทางช่องทางของโลกโซเชียลอีกมากมาย ทำให้เกิดความอยากในการที่จะบริโภคสิ่งนั้น แม้อาจจะกินพอดีกก็ตาม ยิ่งโดยเฉพาะยุคโลกาภิวัตน์ก็มีอิทธิพลต่อสังคมไทยและสังคมโลกในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ที่ทำให้ผู้คนในสังคมมีค่านิยมในการใช้สื่อทางโลกโซเชียลจำนวนมาก เพื่อการซื้อขายทุกอย่างที่ต้องการได้ (พุทธิตา รักพงษ์, 2536:85) สังคมปัจจุบัน เราไม่อาจปฏิเสธได้เลยว่า โลกโซเชียลทางอินเทอร์เน็ต เป็นเครื่องมือที่ถูกนำมาใช้ในการติดต่อสื่อสาร ที่สำคัญอย่างยิ่งของมนุษย์ ซึ่งอินเทอร์เน็ตเข้าไปสู่วงจรการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ในสังคม ทั้งในรูปแบบของการพูดคุยสนทนาทั่วไป การซื้อขาย การติดต่อเรื่องธุรกิจ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือการประชุมสัมมนาเป็นต้น ทำให้ระบบการติดต่อสื่อสาร มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น พร้อมกับมีผลสัมฤทธิ์ ของประโยชน์ที่ตนต้องการ จะได้รับนั้นก็มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งอาจพูดได้ว่าในสังคมสมัยใหม่นั้น อินเทอร์เน็ตมีความจำเป็นและนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่ถูกนำมาใช้ เพื่อตอบสนองความต้องการในรูปแบบต่างๆอย่างใดก็ตาม แม้อินเทอร์เน็ตจะเป็นเครื่องมือถูกนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อการติดต่อสื่อสารในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่ผู้ใช้ ถึงกระนั้นก็ไม่อาจปฏิเสธได้เช่นเดียวกันว่า เมื่ออินเทอร์เน็ตสามารถตอบสนองความต้องการ ในเชิงบวก ให้แก่ผู้ขายแล้ว ก็ยังสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือ เพื่อตอบสนองความต้องการเชิงลบที่กลุ่มมิจฉาชีพ ใช้เป็นช่องทางหนึ่ง สำหรับกระทำความผิดในรูปแบบของการหลอกลวง ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นๆ สิ่งที่ไม่อาจปฏิเสธได้อีกว่า

ปัจจุบัน รูปแบบการหลอกลวงผ่านอินเทอร์เน็ตนั้น มีความหลากหลาย และมีผู้ตกเป็นเหยื่อ โดยไม่มีที่ท่าว่าจะหมดไปแม้สังคมโลกจะไร้พรมแดนรูปแบบของสังคมเปลี่ยนไปด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้เราสามารถติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นได้อย่างง่ายดาย ไม่ว่าจะอยู่มุมไหนของโลกใบนี้ การสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยใช้ Gmail บริการชาติ ผ่านระบบต่างๆที่สามารถส่งข้อมูลได้ ทั้งข้อความรูปภาพเสียงและสามารถเห็นหน้าตาอะเหมือนคุยกันซึ่งหน้าเป็นเรื่องที่สะดวก ประหยัดค่าใช้จ่าย แต่ภายใต้สิ่งอำนวยความสะดวกนี้ก็แฝงด้วยภัยอันตรายจากมิจฉาชีพหลายรูปแบบ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563)

จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่า มีผู้เสียหายจากการถูก Romance Scam เป็นจำนวนมาก โดย พ.ต.อ.ภาณุวัฒน์ ร่วมรักษ์ รองผู้บังคับ การปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (TCSD) ได้เปิดเผยว่า ในปี 2558 ที่ผ่านมา เฉพาะคดีเกี่ยวกับ Romance Scam ถูกร้องเรียนเข้ามาถึง 80 คดี มูลค่าความเสียหาย 150 ล้านบาท ยังไม่นับคดีที่ถูกร้องเรียนไปยังสถานีตำรวจท้องที่และเหยื่อที่ไม่กล้าเข้าแจ้งความอีกเป็น จำนวนมาก และ พ.ต.อ.ภาณุวัฒน์ร่วมรักษ์ ยังเปิดเผยอีกว่า ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ ส่วนมากมักจะเป็นหญิงโสดอายุ 40-60 ปี การศึกษาดี หน้าที่การงานมั่นคง ที่สำคัญคือ “มีสตางค์” ที่น่าตกใจที่สุดคือ ที่ผ่าน มาพบเหยื่อที่สูญเสียมากที่สุดอยู่ที่ 33 ล้านบาท โดยโดนหลอกโอนเงินไปให้คนรักออนไลน์ถึง 26 ครั้ง ภายในเวลา 2 ปี ทั้งที่ไม่เคยพบเจอหน้ากันเลยแม้แต่ครั้งเดียว บางคนถูกคนร้ายใช้จิตวิทยาหวานล่อ จมหลงเชื่อโดนหลอกโอนเงินไปให้มากกว่า 83 ครั้ง รวมเป็นเงิน 13 ล้านบาท และในปี พ.ศ. 2561 ตามรายงานข้อมูลการเข้าร้องทุกข์ของ ศูนย์บริการประชาชน กองบังคับการ ปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บก.ปอท.) ประจำสัปดาห์ (วันที่ 10-16 มี.ค.2561) พบว่ามีผู้มาเข้าร้องทุกข์ทั้งหมด 66 ราย ในบริบทนี้เป็นคดีหลอกเกี่ยวกับความรัก (romance scam) 3 ราย แต่คดีดังกล่าวมีมูลค่าความเสียหายสูงที่สุดจากจำนวนคดีทั้งหมด คิดเป็นจำนวนเงิน 7,699,500 และล่าสุดสถิติข้อมูลเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2561 ถึง 31 พฤษภาคม พ.ศ.2562 มีผู้เสียหายหลงเชื่อและโอนเงิน จำนวน 332 ราย รวมมูลค่าความเสียหายประมาณ 193,015,902.11 บาท (หนังสือพิมพ์แนวหน้า, 2562).

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าปัจจุบันสังคมโลกมีระบบการสื่อสารที่เรียกว่าอินเทอร์เน็ตที่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่ออำนวยความสะดวกผ่านช่องทางการสื่อสารที่ไร้พรมแดนมีความรวดเร็วสะดวกต่อการใช้งานทำให้สามารถตอบสนองความต้องการในรูปแบบที่หลากหลายและเกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการก็จริงแต่ถึงกระนั้นก็ตามอินเทอร์เน็ตก็ยังถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือของเหล่ามิจฉาชีพสำหรับการกระทำความผิดผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างอื่นซึ่งสร้างความเสียหายให้เกิดขึ้นแก่ผู้ใช้บริการอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการถูกหลอกลวงให้หลงเชื่อ และหรือเกิดจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ความละโมภโลภมากความหลงมกมายที่เกิดจากการหลอกลวงของวิชาชีพ

นั่นเองซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเหตุผลหนึ่งที่ผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตถูกหลอกลวงนั้นเป็นสาเหตุมาจากการขาดสติในการใช้บริการซึ่งทำให้ขาดปัญญาพิจารณาบริโภคสื่อโดยไม่สามารถจำแนกแยกแยะหรือพิจารณาได้ว่าข้อมูลใดควรเชื่อถือหรือไม่และควรที่จะตกลงปลงใจทำนิติกรรมหรือธุรกรรมด้านการเงินหรือไม่หรือก่อนจะเชื่อถือได้ใช้สติปัญญาพิจารณารอบๆ ถ้วนแล้วหรือไม่ซึ่งหากผู้ใช้บริการมีสติรู้เท่าทันโดยใช้ปัญญาพิจารณาประกอบในการเสพสื่ออินเทอร์เน็ตจะสามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่ถูกลอมแปลงบนระบบอินเทอร์เน็ตรวมถึงการพูดคุยสนทนาผ่านบุคคลที่เราไม่รู้จักโดยใช้สติกำกับตลอด จะสามารถลดการถูกหลอกลวงลงได้ จากเหตุผลดังกล่าวมานั้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเพื่อป้องกันการถูกหลอกในสังคมออนไลน์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการถูกหลอกในสังคมออนไลน์ในสังคมปัจจุบัน และเพื่อประยุกต์ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเพื่อป้องกันการถูกหลอกในสังคมออนไลน์ อันจะเป็นการเสนอแนวทางป้องกันปัญหาต่างๆ ตามมา และเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตและผู้ที่มีความสนใจสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันการถูกหลอกลวงจากมิจฉาชีพผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาในการป้องกันการถูกหลอกในสังคมออนไลน์
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการถูกหลอกในสังคมออนไลน์ในสังคมปัจจุบัน
3. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเพื่อป้องกันการถูกหลอกในสังคมออนไลน์

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเพื่อป้องกันการถูกหลอกในสังคมออนไลน์ ครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย มีดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเพื่อป้องกันการถูกหลอกในสังคมออนไลน์ ครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Document Research) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ โดยศึกษาเนื้อหาเรื่องสดีสัมพันธ์ชัญญะ เรื่องกาลามสูตร ในพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่มที่ 12 เป็นหลัก เนื้อหาทั้งหมด

จะประกอบไปด้วย สติและสัมปชัญญะและหลักความเชื่อ 10 ประการ ที่เป็นหลักการพิจารณาไตร่ตรองแล้วจึงเชื่อ ได้แก่ อย่าปลงใจเชื่อด้วยการฟังตามกันมา อย่าปลงใจเชื่อด้วยการถือสืบๆ กันมา อย่าปลงใจเชื่อด้วยการเล่าลือ อย่าปลงใจเชื่อด้วยการอ้างตำราหรือคัมภีร์ อย่าปลงใจเชื่อเพราะตรรกะ (การคิดเอาเอง) อย่าปลงใจเชื่อเพราะการอนุมาน (คาดคะเน) อย่าปลงใจเชื่อด้วยการคิดตรองตามแนวเหตุผล อย่าปลงใจเชื่อเพราะเข้ากันได้กับทฤษฎีที่พึงใจไว้แล้ว อย่าปลงใจเชื่อมองเห็นรูปลักษณะน่าจะเป็นไปได้ อย่าปลงใจเชื่อเพราะนับถือว่าท่านสมณะนี้ เป็นครูของเรา โดยจะศึกษาเนื้อหาทั้งหมดให้ละเอียดแล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยเหตุและผล การประยุกต์ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเพื่อป้องกันการถูกล่อลวงในสังคมออนไลน์ในสังคมปัจจุบัน

2. ขั้วรวบรวมข้อมูล

1) ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่มที่ 12 อรรถกถา ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเรื่องสติสัมปชัญญะ และหลักความเชื่อในเกสปุตติยสูตร

2) ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือ เอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ รวมทั้งงานเขียนของนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับสติสัมปชัญญะ และหลักความเชื่อ 10 ประการในเกสปุตติยสูตร จากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร เว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ต

3) เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง จำนวน 30 คน จากกลุ่มเป้าหมายต่อไปนี้

(1) นักวิชาการพระพุทธศาสนา 15 คน

(2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจากสังคมออนไลน์ 15 คน

3. ขั้ววิเคราะห์ข้อมูล

1) จัดเรียงลำดับและแยกแยะข้อมูลที่ได้อ่านทั้งหมดให้เป็นหมวดหมู่ตามเรื่องการทำวิจัย

2) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้อ่าน ตามจุดประสงค์ของการวิจัย

3) นำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเพื่อป้องกันการถูกล่อลวงในสังคมออนไลน์ ผลการวิจัย ดังนี้

ความหมายของสติและสัมปชัญญะ ความหมายของสติ หมายถึง ความระลึกได้ ความรู้สึกตัวทั่วพร้อมในสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือในทุกๆ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับตนเอง เกี่ยวข้องกับ

ชีวิตเกี่ยวข้องกับหน้าที่การงาน เป็นการระลึกได้ก่อน คือก่อนที่จะทำอะไรลงไป ก่อนจะพูดอะไรออกไป ก่อนจะคิดอะไรในใจ เพราะการมีสติรู้เนื้อรู้ตัวอยู่ตลอดเวลาสตินั้นจะช่วยกำกับดูแล้วยังให้ชีวิตของตนเองปลอดภัยไม่เป็นผู้ประมาทเลินเล่อ สติก็จะช่วยให้บุคคลนั้นคิดพูดทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรมและเป็นการคิดพูดทำฝ่ายกุศล สติจะช่วยควบคุมให้รู้จักใช้ปัญญาวิเคราะห์พิจารณาด้วยเหตุด้วยผล ที่ถูกต้องก่อนตัดสินใจคิดพูดและทำอะไรออกไป ดังนั้นสติจึงเป็นตัวช่วยประคับประคองดูแลรักษา ไม่ให้เราประมาท เพราะความไม่ประมาทความรู้เนื้อรู้ตัวอยู่ตลอดเวลาอันนี้เป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่ส่งเสริมและสรรเสริญว่าเป็นธรรมที่มีประโยชน์มากเรียกว่าหลักธรรมคัมภีร์ครองโลก

ประโยชน์ของสติและสัมปชัญญะ ประโยชน์ของสติและสัมปชัญญะนั้นเป็นหลักธรรมที่สำคัญในทางพระพุทธศาสนา เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้วสติและสัมปชัญญะมีประโยชน์ 2 ประการ ได้แก่ 1) ประโยชน์ต่อตนเอง เมื่อผู้ใดหมั่นเจริญให้มากอยู่เป็นประจำในชีวิตประจำวัน สตินั้นย่อมสามารถควบคุมกายวาจาและใจของตนเองให้อยู่เหนือทุจริตทั้ง 3 ประการ คือกายทุจริต วจีทุจริต และมโนทุจริตได้ นอกจากนี้แล้วการฝึกอบรมสติให้มีในตนนั้นยังนับได้ว่าเป็นการทำให้ตนตั้งอยู่ในความไม่ประมาท เพราะสติที่ฝึกดีแล้วเจริญดีแล้วอบรมดีแล้วอย่างช้าของคลองแคล้วย่อมเป็นเครื่องควบคุมกำกับกายวาจาใจของตนให้มุ่งไปในสุจริตทั้ง 3 คือกายสุจริต วจีสจจริต และมโนสุจริตอยู่เป็นประจำ แม้ในยามที่ตกอยู่ในสภาวะที่มีความขัดข้องทางกายวาจาใจของชีวิตประจำวัน ผู้นั้นก็สามารถกำหนดสติเพื่อตั้งตนเองให้ออกมาจากบาปอกุศลทั้งปวงหรือนำตนออกจากปัญหาเหล่านั้นได้ และ 2) ประโยชน์ต่อสังคม ผู้ประกอบด้วยสติย่อมได้ชื่อว่าเป็นผู้ไม่ประมาทและเป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมให้บุคคลนั้นมีกิริยาและโอตตปปะอยู่ในตัว คือมีความละอายและความเกรงกลัวต่อบาปอกุศลที่เกิดจากการกระทำความผิด นอกจากนี้หลักธรรมดังกล่าวยังส่งเสริมให้ผู้นั้นเป็นผู้มีปัญญา ดังนั้นบุคคลผู้ประกอบด้วยสติจะมีการกำหนดรู้ด้วยปัญญาตลอดว่า สิ่งใดควรทำและสิ่งใดไม่ควรทำสิ่งใดเป็นประโยชน์ และสิ่งใดไม่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและบุคคลอื่น เขาจะไม่กระทำความผิดทั้งทางกายวาจาและใจต่อบุคคลอื่นไม่กระทำล่วงละเมิดศีล 5 และไม่ล่วงละเมิดข้อกฎหมายบัญญัติของบ้านเมืองย่อมได้ชื่อว่าทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและบุคคลอื่นเพราะการไม่เบียดเบียนผู้อื่นทั้งในส่วนที่เป็นทรัพย์สินร่างกายชีวิตชื่อเสียงและจิตใจนั้นเป็นสิ่งที่สังคมต้องการปัญหาที่เกิดขึ้น กับบุคคลไม่ว่าจะเป็นด้านทรัพย์สินร่างกายชีวิตชื่อเสียงและจิตใจล้วนแล้วแต่มาจากสาเหตุการขาดสติสัมปชัญญะทั้งนั้น

การประยุกต์ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเพื่อป้องกันการถูกหลอกในสังคมออนไลน์ ผู้วิจัยพอสรุปได้ดังต่อไปนี้ การใช้สติและสัมปชัญญะเพื่อป้องกันการถูกหลอกทางสังคมออนไลน์นั้น ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ เพราะปัจจุบันมีผู้ใช้ช่องทางต่างๆ ในสังคมออนไลน์ถูกหลอกหลวงและสูญเสียทรัพย์สินให้แก่เหล่ามิจฉาชีพที่แฝงตัวอยู่ในโลกออนไลน์หรือเรียกว่าโจรไซเบอร์ จึงต้องมีทั้งสติและปัญญาในการใคร่ครวญพิจารณาเพื่อไม่ให้เกิด

ความลุ่มหลงมกมายและเพื่อไม่ให้เกิดความละโมภโลภมากเกินไป เมื่อเห็นโฆษณาชวนเชื่อ ชักจูงให้ซื้อสินค้าชนิดต่างๆ และยังรวมไปถึงการทำธุรกรรมทุกชนิด หรือการเสนอให้ผลประโยชน์ต่างๆ อย่างมากมาย ให้แก่ผู้ใช้ช่องทางบนอินเทอร์เน็ตของโลกออนไลน์ จึงควรจะต้องศึกษาหาความรู้และไม่ด่วนเชื่อสิ่งใดโดยง่าย โดยการยึดหลัก กาลามสูตร หลักโยนิโส มนสิการ พิจารณาโดยแยกคายในรายละเอียดต่างๆ ให้กระจ่างชัดเพื่อ ค้นหา ข้อมูล และ พิจารณาถึงความสมเหตุสมผลต่างๆ เมื่อมีผู้อื่นนำเสนอสิ่งใดผ่านระบบออนไลน์ รวมถึงต้องมีการแสวงหาข้อเท็จจริงจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ประกอบการตัดสินใจว่าควรเชื่อ หรือไม่ควรเชื่อ ควรกระทำตาม หรือไม่ควรกระทำตามอย่างระมัดระวัง หากมีความไม่แน่ใจกระจ่างชัดก็ต้องประกอบด้วยอุเบกขา คือ ปลอย วาง ทำใจให้เป็นกลาง วางเฉยเสียให้ได้กับเรื่องนั้นๆ และสิ่งนั้นๆ ไม่ต้องสนใจหรือใส่ใจให้ความสำคัญอีกต่อไป ดังนั้น จึงต้องมีการส่งเสริมให้มีการเจริญสติอยู่เป็นนิตย์ ในส่วนของเยาวชนเองก็ควรมีการปลูกฝังการสร้าง สติสัมปชัญญะ เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ ได้แก่การสวดมนต์ การนั่งสมาธิ หรือการเจริญวิปัสสนาตามหลัก สติ ปฏฐาน 4 เพื่อทำให้สติมั่นคง อันจะส่งผลให้เกิดปัญญาในการพิจารณาถึงคิดได้ ในขณะที่ใช้อินเทอร์เน็ตบน สังคมออนไลน์อยู่ ทั้งนี้และทั้งนั้นก็เพื่อไม่ให้ตนเองถูกหลอกลวง และตกเป็นเหยื่อของเหล่ามิจฉาชีพ จนได้รับ ความเสียหาย ซึ่งเป็นการยากมากที่จะ ดำเนินคดีกับมิจฉาชีพหรือผู้กระทำความผิดบนโลกออนไลน์

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเพื่อป้องกันการถูก หลอกในสังคมออนไลน์ มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

การถูกหลอกลวงทางสังคมออนไลน์ นับว่าเป็นอาชญากรรมที่แฝงตัวอยู่ในระบบ อินเทอร์เน็ตและไม่มีท่าทีว่าจะหมดไปจากสังคมออนไลน์ซึ่งเราจะเห็นได้ว่ามีข่าวเกี่ยวกับการ ถูก หลอกลวงทางสังคมออนไลน์ในรูปแบบต่างๆ มากมาย ทำให้เกิดความสูญเสียแก่เหยื่อทั้ง ทางด้าน ทรัพย์สิน ชีวิต ร่างกาย และไม่สามารถเยียวยาได้ ในกรณีที่ไม่สามารถติดตาม ผู้กระทำความผิดได้ เนื่องจากการแฝงตัวอยู่ในสังคมออนไลน์นั้นมีความซับซ้อนและเราไม่ อาจรู้ได้ว่าบุคคลที่เรากำลังสนทนา พูดคุยอยู่นั้นมีข้อมูลตัวตนที่ถูกต้องแท้จริงหรือไม่ จึงทำ ให้เมื่อเกิดความเสียหายแล้วไม่สามารถ ติดตามผู้กระทำความผิดเพื่อบำบัดคดีและชดใช้ ค่าเสียหายได้ ทำให้เกิดความสูญเสียเป็นอย่างมาก เช่น กรณีแชร์ลูกโซ่ออนไลน์ซึ่งมักจะมีผู้ ตกเป็นเหยื่อเป็นจำนวนมากและสูญเสียทรัพย์สินหลักพันล้านก็มี จากการศึกษาข้อมูลผู้วิจัย พบว่า สาเหตุของการถูกหลอกลวงทางสังคมออนไลน์นั้นอาจเกิดจากความเบาปัญญาของ ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ความโลภ ความเชื่อใจ ความไร้เดียงสาของเหยื่อที่เป็นเด็ก โดยเฉพาะการ ขาดสติในการใช้อินเทอร์เน็ตบนโลกออนไลน์ ทำให้ไม่สามารถพิจารณาถึงข้อเท็จจริง

ของการหลอกลวงได้ ซึ่งบางกรณีเห็นได้ชัดเจนว่าเกิดจากความโลภเข้าครอบงำ อยากได้ทรัพย์สินจากการนำเสนอของมิจฉาชีพ ยังไม่ทันใช้สติปัญญาพิจารณาใคร่ครวญก่อนที่จะตัดสินใจทำตามข้อเสนอของมิจฉาชีพ จึงทำให้ถูกหลอกลวงเพราะความโลภอยากได้ของตัวเองในเบื้องต้นเข้าครอบงำจิตใจ เช่น แชร์ลูกโซ่ออนไลน์ การหลอกให้โอนเงินค่าธรรมเนียม ดังนี้ เป็นต้น ก็ล้วนแต่เกิดจากความโลภอยากได้เงินมากกว่าจะอุทิศถึงข้อเท็จจริงว่าเป็นการหลอกลวงหรือไม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของภาณุวัฒน์ กองราช ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาวฤตกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นในประเทศไทยกรณีศึกษา Facebook ผลการศึกษาวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายมีอายุระหว่าง 19 ถึง 21 ปีมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีอัตราการใช้บริการ 1-5 ครั้งต่อสัปดาห์ในการใช้แต่ละครั้ง ใช้เวลา 1 ถึง 3 ชั่วโมงต่อครั้งและมีประสบการณ์ใช้บริการน้อยกว่า 1 ปีโดยที่ส่วนใหญ่เคยใช้บริการหรือกิจกรรมต่างๆที่มีใน Facebook ซึ่งประกอบไปด้วยการโต้ตอบบนกระดานสนทนาการเข้าร่วมกลุ่มต่างๆการเล่นเกมการตอบคำถามการแบ่งปันรูปภาพการแบ่งปันวิดีโอการค้นหาเพื่อนเก่าการส่งข้อความการร่วมแสดงความคิดเห็นการชอบไลค์และจากการพิสูจน์สมมติฐานงานวิจัยพบว่า พฤติกรรมความหลงใหลจนผิดปกติ System analysis รวมถึงการปิดการใช้งาน System Stick กิน เป็นผลมาจากการรับรู้ความเพลิดเพลิน enjoy และอิทธิพลทางสังคม Social ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าการที่กลุ่มวัยรุ่นมีความเพลิดเพลินในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์จนทำให้เกิดความรู้สึกขึ้นชอบและสนุกสนานรวมถึงเป็นการทำตามกระแสนิยมจึงทำให้อัตราในการใช้เพิ่มมากขึ้นจนเกิดเป็นการปิดการใช้งานและอาจทำให้เกิดความรู้สึกกังวลหรือหมกมุ่นที่จะต้องเข้าไปใช้งานอีกจนกลายเป็นความหลงใหลจนผิดปกติ

เหตุแห่งความเสียหายอันเกิดจากการถูกหลอกลวงทางสังคมออนไลน์ในโลกอินเทอร์เน็ตนั้นอาจ มาจากการไม่มีโยนิโสมนสิการในการเสพหรือรับข้อมูลจากบุคคลอื่น กล่าวคือ ขาดการคิดวิเคราะห์หาเหตุผลความน่าเชื่อถือและเป็นไปได้ของข้อมูลที่ตนได้รับว่าเป็นจริงตามที่ผู้อื่นนำเสนอหรือไม่ มีความเป็นไปได้มาก น้อยเพียงใด หรือเป็นไปได้เลย จึงทำให้เกิดการยับยั้งชั่งใจขาดสติและประมาทเพราะถูกความ โลภหรือ ตัณหาและโมหะความงมงายครอบงำทำให้การตัดสินใจผิดพลาด ส่งผลให้ถูกฉ้อโกงหลอกลวง ได้โดยง่าย นอกจากนี้ หลักโยนิโสมนสิการ ยังเป็นวิธีการคิดแบบรู้คุณค่าแท้ หรือ คุณค่าเทียม เป็นการคิดพิจารณาเกี่ยวกับ การกระทำสิ่งต่างๆ ที่เราได้เสพหรือได้รับข้อมูลจากบุคคลอื่น โดยพิจารณาว่าสิ่งใดที่มีคุณค่าแท้หรือคุณค่า เทียม จะใช้กิเลสและตัณหาเป็นเกณฑ์พิจารณา คือ ถ้าสิ่งใดที่ตนจะทำนั้นเป็นการปราศจากกิเลสและตัณหา เป็นตัวนำ สิ่งนั้นถือว่าเป็นคุณค่าแท้ แต่ถ้าสิ่งใดทำเพื่อตอบสนองกิเลสและตัณหาคือความอยากของตนเป็นใหญ่ โดยปราศจากเหตุผลตามความเป็นจริง ยึดอารมณ์ของตนเองเป็นตัวนำ สิ่งนั้นถือว่าเป็นคุณค่าเทียม ดังนั้น เพื่อ สกัดหรือบรรเทากิเลสและตัณหาที่จะเข้ามาครอบงำจิตใจต้องอาศัยสติและปัญญาเป็น

ตัวช่วยกำกับพิจารณา อยู่เสมอ เพื่อจะได้เข้าใจและเลือกเสพคุณค่าแท้ที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิตอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของพระสุวรณ์ สุวณโณ ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องศึกษาผลการเจริญสติตามแนวปฏิบัติของหลวงพ่อเทียนจิตตสุโภกรณีกศึกษาผู้ปฏิบัติธรรมในสำนักปฏิบัติธรรมมหาสติปัฏฐาน 4 บ้านเหล่าโพนทอง ผลการศึกษาวิจัยพบว่า สติและสัมปชัญญะมีความสำคัญที่ทำให้ผู้ปฏิบัติสามารถควบคุมตนเองได้ดีกว่าเดิมมีสติระลึกรู้ในการทำงานเข้าใจคนอื่นได้ดีกับสภาวะทางจิตใจให้ยืดหยุ่นได้มีความตั้งใจมาก หรือทำให้มีสมาธิจิตที่ยาวนานกว่าเดิมเกิดปัญหาในการแก้ปัญหาต่างๆในชีวิตประจำวันได้เช่นเมื่อมีสติก็ไม่ก่อปัญหาอาชญากรรมไม่มีการลักขโมยไม่ประพฤติดนินทาไม่พูดเท็จไม่ดื่มสุราและเมรัยตลอดจนสิ่งเสพติดต่างๆกเว้นการก่อปัญหาทางสังคมตรงกันข้ามผู้ปฏิบัติธรรมกับมีจิตใจที่เมตตาต่อคนอื่นโดยคอยให้การช่วยเหลืองานสังคมหรือชุมชนตามกำลังของตนรู้จักเสียสละบำเพ็ญประโยชน์หรือมีจิตสาธารณะอันจะยังประโยชน์สุขให้เกิด ตนเองครอบครัวและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ดียิ่งขึ้น

การใช้สติเพื่อป้องกันการถูกล่อลวงทางสังคมออนไลน์บนโลกอินเทอร์เน็ตจึงเป็นวิธีการที่สามารถยับยั้งควบคุมการกระทำของบุคคลผู้ใช้อินเทอร์เน็ตบนโลกออนไลน์ได้ ซึ่งประกอบไปด้วยการใช้หลักกา ลามสูตร หลักโยนิโสมนสิการ หลักของความสมเหตุสมผล หลักการในการแสวงหาข้อเท็จจริง และหลักของ ความมีอุเบกขา (วางใจให้เป็นกลาง) นั้นเอง โดยหลักการที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาทั้งหมดนั้นเป็นการใช้สติคือการรู้จัก ยังคิดเพื่อควบคุมความอยากในขณะนั้นที่มีมากเกินไป ซึ่งประกอบไปด้วยปัญญาในการพิจารณาอย่างประจักษ์ แจ้ง ก่อนที่จะเชื่ออะไรและก่อนที่จะตัดสินใจกระทำการสิ่งใดลงไป หลักการดังกล่าวนี้จะเป็นเครื่องควบคุมเหมือนเกราะป้องกันภัยให้เราปลอดภัยโดยไม่ตกเป็นเหยื่อในโลกออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของชนตติ สยนาพันธ์ ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมและปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ผลการศึกษาวิจัยพบว่า 1) การศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคามบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พบว่านักศึกษามีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตทั้งโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาโดยรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้านจำแนกตามเพศระดับชั้นปีคณะวิชาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) การศึกษาระดับปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาพบว่านักศึกษามีปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 4) การเปรียบเทียบระดับปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาจำแนกตามเพศระดับชั้นปีคณะวิชาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แนวทางการประยุกต์ใช้สติเพื่อป้องกันความเสียหายจากการถูกล่อลวงทางสังคมออนไลน์ ในโลกสังคมออนไลน์ทุกวันนี้ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วจนแทบตามไม่ทัน ขณะเดียวกัน บรรดา มิจฉาชีพก็ฉวยโอกาสเกาะขบวนรถไฟสายเทคโนโลยีขบวนนี้ด้วย โดยอาศัยช่องโหว่ของระบบปฏิบัติการ บวกกับความรู้เท่าไม่ถึงการณ์และการละเลยในการศึกษาข้อแนะนำต่างๆ ของผู้ใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นเสมือนหนึ่งเปิดประตูต้อนรับโจรไซเบอร์เข้าโดยไม่รู้ตัว และด้วยหน้าที่การงานทุกวันนี้เราต่างก็เป็นคนหนึ่งที่ได้อาศัยเป็น “ผู้ใช้คอมพิวเตอร์” ปัจจุบันเทคโนโลยีได้เป็นที่สนใจของคนทุกมุมโลกทุกสาขา เทคโนโลยีจึงเป็นที่แพร่หลายและนำมาใช้ในการทำงานและชีวิตประจำวัน ประเด็นความสำคัญของโจทย์งานวิจัยฉบับนี้ คือ แนวทางการประยุกต์ใช้สติเพื่อป้องกัน ความเสียหายจากการถูกล่อลวงทางสังคมออนไลน์ ซึ่งมีความสำคัญต่อการป้องกันไม่ให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตบนโลกออนไลน์ ถูกล่อลวงจากเหล่า มิจฉาชีพที่แฝงตัวอยู่ในระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อหาวิธีการหลอกลวงผู้ที่ตกเป็นเหยื่อโดยการนำเสนอข้อมูลอันเป็นเท็จในรูปแบบต่างๆ ได้แก่

1) ส่งเสริมการเจริญสติตามหลักพระพุทธศาสนา การเจริญสติ หมายถึง การฝึกฝนอบรมพัฒนาจิตให้มีความตื่นรู้อยู่เสมอ ไม่ให้สติอยู่ไป อยู่ในธรรมฝ่ายอกุศล สมถกรรมฐาน หมายถึง การเจริญสติเพื่อให้เกิดความสงบจิตใจ สมถะ ก็คือ ความสงบ เมื่อความสงบเกิดก็เป็นตัวช่วยในการเจริญสติ เพราะสติคือความระลึกได้ เมื่อมีความสงบก็สามารถระลึกได้ว่าตนกำลังทำ พูด คิด สิ่งใด อารมณ์ในขณะนั้นย่อมเกิดขึ้น ซึ่งสามารถช่วยพัฒนาสติให้เกิดขึ้นอยู่กับตัวเองตลอดเวลา หรืออาจจะพลั้งพลาดไปแต่ไม่นานก็ได้สติ โอกาสที่จะหลวมตัวไปกับคำชักชวนหรือรูปแบบของการหลอกลวงของมิจฉาชีพก็จะไม่เกิดขึ้น เพราะคิดได้ก่อน อันเป็นผลมาจากการฝึกใจให้มีสติมาก่อนนั่นเอง

2) การประยุกต์โดยการปลูกฝังสติให้แก่เด็กและเยาวชน เด็กและเยาวชนนับว่าเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งที่ตกเป็นเป้าหมายจนกลายเป็นเหยื่อของเหล่า มิจฉาชีพโดยจะเห็นได้จากข่าวสารต่างๆ เช่น การหลอกล่อเด็กผ่านเฟซบุ๊กเพื่อกระทำการทำร้าย หรือเพื่อการอนาจาร เป็นต้น เด็กและเยาวชนถือว่าเป็นผู้ที่ยังมีประสบการณ์ในการใช้ชีวิตน้อย ซึ่งยังไม่สามารถรู้ได้ว่าสิ่งใดเหมาะสมและไม่เหมาะสมอย่างแท้จริงได้ ซึ่งยังไม่สามารถใช้เหตุผลในการตัดสินใจได้ดีเท่ากับผู้ใหญ่ เด็กและเยาวชนจึงเป็นเป้าหมายที่สามารถหลอกล่อได้ง่ายหากไม่ได้รับการปลูกฝังสติในการใช้อินเทอร์เน็ตบนโลกออนไลน์จากผู้ปกครอง โรงเรียน และสถานศึกษาต่างๆ รวมถึงวัดด้วย การปลูกฝังสติของเด็กนั้นอาจทำได้ด้วยการชี้ให้เห็นคุณและโทษของการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารในโลกออนไลน์ การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกลอุบายในการหลอกล่อข่าวสารเกี่ยวกับการหลอกล่อ และให้ความรู้สำหรับเป็นแนวทางในการป้องกันเพื่อหลีกเลี่ยงจากการสนทนาพูดคุยกับบุคคลที่ไม่รู้จักผ่านช่องทางต่างๆ บนโลกออนไลน์ เมื่อเด็กเรียนรู้เรื่องจริง ที่ปรากฏในสังคมจากผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ย่อมทำให้เด็กมีสติในการใช้อินเทอร์เน็ตบนโลกออนไลน์อย่างเหมาะสม ไม่เชื่อบุคคลอื่นโดยง่าย

3) การประยุกต์ใช้สติโดยการสวดมนต์ การสวดมนต์ ถือว่าเป็นอุบายอย่างหนึ่งสำหรับทำให้เกิดสติและมีจิตใจจดจ่ออยู่กับบทสวดมนต์ที่เป็นคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การสวดมนต์นอกจากจะทำให้เกิดสติแล้วยังทำให้จิตเป็นสมาธิได้ด้วย ซึ่งแม้จะเป็นขณิกสมาธิกล่าวคือสมาธิชั่วขณะ ก็สามารถเป็นบาทฐานแห่งการเจริญสติเพื่อให้เกิดสัมมาสมาธิอันส่งผลให้ปัญญาเกิดขึ้นได้ การส่งเสริมให้มีการสวดมนต์ หรือทำวัตรเช้าเย็นให้แก่ประชาชนหรือผู้ใช้อินเทอร์เน็ต บนโลกออนไลน์ตามช่องทางต่างๆ จึงเป็นเรื่องที่ดี เพราะจะช่วยให้พัฒนาสติตั้งมั่นอยู่กับตนเองเป็น ฝึกฝนอบรมจิตให้มีสมาธิในแบบที่ง่ายที่สุด และเหมาะสมกับทุกเพศทุกวัยทั้งผู้ใหญ่เด็กและเยาวชนก็สามารถสวดมนต์เพื่อเป็นการสร้างและเพิ่มพูนสติปัญญาให้แก่ตนเองได้

4) การประยุกต์ใช้สติเพื่อการตัดสินใจ โดยหลักการปกติธรรมนั้น หากเรามีความระมัดระวัง สติย่อมเกิดความระมัดระวัง จะเกิดขึ้นได้อย่างไร เกิดขึ้นได้ด้วยการฝึกฝนอบรมสติ หมายความว่า รับรู้ข้อมูลด้วยสติ รับรู้ด้วยความรู้สึกรับรู้ด้วยปัญญา รวมถึงการรับรู้ด้วยการปล่อยวาง คือ อุเบกขากับข้อมูลที่ตนได้รับจากบุคคลอื่น เมื่อมีความระมัดระวังย่อมหมายถึงความไม่ประมาทเกิดขึ้น ส่งผลต่อการตัดสินใจ

วิธีการใช้สติเพื่อป้องกันการถูกหลอกล่อบนโลกสังคมออนไลน์นั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยปัจจัย 2 ประการ ต่อไปนี้ คือ 1) ปัจจัยภายใน ได้แก่ ตัวผู้ใช้อินเทอร์เน็ตบนโลกสังคมออนไลน์นั่นเอง ที่ต้องเสริมสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับคุณและโทษหรือภัยของการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการติดต่อสื่อสาร ที่เกิดขึ้นจากอาชญากรอินเทอร์เน็ตหรือโจรไซเบอร์ที่มักแฝงตัวอยู่ในรูปแบบต่างๆ และมีวิธีการหลอกล่อที่หลากหลายทั้งที่เป็นคนไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งผู้ใช้อินเทอร์เน็ตบนโลกออนไลน์จะต้องฝึกฝนอบรมสติให้อยู่กับตนเองตลอดเวลาขณะใช้

ช่องทางต่างๆของโลกออนไลน์อยู่ การใช้สติจะเกิดขึ้น ได้อย่างทันการณีกี่ต่อเมื่อมีการฝึกเจริญสติตามหลักทางพระพุทธศาสนา เช่น การนั่งสมาธิ (สมณะ) การเจริญวิปัสสนา การเจริญสติตามหลักสติปัฏฐาน 4 รวมถึงการทำวัตรสวดมนต์ ซึ่งหากผู้ใช้อินเทอร์เน็ตบนโลกออนไลน์ขาดสติ ปล่อยให้จิตหลงไปกับความโลภ ความหลง กิเลสตัณหาสิ่งที่ยั่วชวน ก็อาจยอมตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพได้อย่างง่ายดายเลยทีเดียว และ 2) ปัจจัยภายนอก คือ การส่งเสริมให้ประชาชนหรือผู้ใช้อินเทอร์เน็ตบนโลกออนไลน์มีสติอยู่เสมอ ในขณะที่สภาพข้อมูลต่างๆ ผ่านอินเทอร์เน็ตซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปหลายรูปแบบว่าควรมีวิธีการในการเสพที่ถูกต้องอย่างไร ซึ่งอาจจะเกิดจากการประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้ความเข้าใจ การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการหลอกลวง ให้แก่ประชาชน โดยองค์กรและหน่วยงานต่างๆ เช่น วัด สถานศึกษา โรงเรียน หรือบุคลากรผู้มีความรู้ เช่น ครู อาจารย์ นักกฎหมาย ตำรวจ เป็นต้น เพื่อให้เกิดการใช้สติสำหรับการป้องกันไม่ให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในโลกออนไลน์ถูกหลอกลวง ซึ่งนอกจากจะให้ความรู้ผ่านสื่อในช่องทางต่างๆ แล้ว ก็ควรที่จะมีการประชาสัมพันธ์ผ่านเครือข่ายองค์กรชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชน เป็นต้น ทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว ต้องร่วมมือกันให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนในการใช้อินเทอร์เน็ตบนโลกออนไลน์อย่างถูกต้องและไม่เกิดผลเสียหายนั่นเอง เนื่องมาจากการถูกหลอกลวงทางสังคมออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของณฐเมศร์ วงศ์สุภาพพัฒน์ ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางในการประยุกต์ใช้สติและสัมปชัญญะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินบริษัทการบินไทย ผลการศึกษาวินิจฉัยพบว่าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่ปฏิบัติธรรมด้วยการเจริญสติตามแนวทางมหาสติปัฏฐานสูตรได้ประพฤติดุติปฏิบัติตามหลักคำสอนในส่วนที่เป็นวิปัสสนาธุระหรืองานของจิตโดยมุ่งหวังผลของการเจริญสติคือการหลุดพ้นจากเครื่องผูกพันธนาการของ และค้นหาเพราะว่ามหาสติปัฏฐานสูตรนี้เป็นทางสายเอกเป็นทางสายเดียวที่จะนำเวไนยสัตว์ให้สามารถหลุดพ้นจากอุปกิเลสเครื่องเศร้าหมองข้องใจได้ทั้งนี้ผู้เจริญสติพึงมีสติกำหนดตระลึกรู้อยู่ในกายานุปัสสนานา เจริญสติตามแนวมหาสติปัฏฐานพบว่าผู้ปฏิบัติมีพัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้นโดยการเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการปฏิบัติธรรมด้วยการเจริญสติพบว่าผู้ปฏิบัติสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดีกว่าเดิมมีสติระลึกรู้ในการทำงานและใจคนอื่นได้ดีปรับสภาวะทางจิตใจให้ยึดหยุ่นได้มีความตั้งมั่นหรือทำให้มีสมาธิจิตที่ยาวนานกว่าเดิมทำให้เกิดปัญญาในการแก้ไขปัญหาต่างๆในชีวิตประจำวันได้และผลมุ่งประสิทธิภาพหลังจากปฏิบัติธรรมด้วยการเจริญสติเป็นประจำทำให้ผู้ปฏิบัติธรรมมีจิตใจที่มี ताต่อคนอื่นโดยให้การช่วยเหลืองานสังคมเป็นจิตอาสาเสียสละบำเพ็ญประโยชน์หรือมีจิตสาธารณะยังประโยชน์สุขให้เกิดแก่ตนเองครอบครัวและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ดียิ่งขึ้น

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา พบว่า สติ คือความระลึกได้ ความรู้สึกตัวทั่วพร้อม ในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือในทุกๆ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับตนเอง เกี่ยวข้องกับชีวิตเกี่ยวข้องกับหน้าที่ การงาน เป็นการระลึกได้ก่อน คือก่อนที่จะทำอะไรลงไป ก่อนจะทำอะไรออกไป ก่อนจะคิดอะไรในใจ เพราะการมีสติรู้เนื้อรู้ตัวอยู่ตลอดเวลาสตินั้นจะช่วยกำกับดูแลยับยั้งให้ชีวิตของตนเองปลอดภัยไม่เป็นผู้ประมาทเลินเล่อ สติก็จะช่วยให้บุคคลนั้นคิดพูดทำในสิ่งที่ถูกต้อง ชอบธรรมและเป็นการคิดพูดทำฝ่ายกุศล สติจะช่วยควบคุมให้รู้จักใช้ปัญญาวิเคราะห์ พิจารณาด้วยเหตุด้วยผล ที่ถูกต้องก่อนตัดสินใจคิดพูดและทำอะไรออกไป ดังนั้นสติจึงเป็นตัวช่วยประคับประคองดูแลรักษา ไม่ให้เราประมาท เพราะความไม่ประมาทความรู้เนื้อรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา นั้นเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่ส่งเสริมและสรรเสริญว่าเป็นธรรมที่มีประโยชน์มากเรียกว่าหลักธรรมคัมภีร์ครองโลก

ประโยชน์ของสติและสัมปชัญญะ ประโยชน์ของสติและสัมปชัญญะนั้นเป็น หลักธรรมที่สำคัญในทางพระพุทธศาสนา เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้วสติและสัมปชัญญะมี ประโยชน์ 2 ประการ ได้แก่ 1) ประโยชน์ต่อตนเอง เมื่อผู้ใดหมั่นเจริญให้มากอยู่เป็นประจำ ในชีวิตประจำวัน สตินั้นย่อมสามารถควบคุมกายวาจาและใจของตนเองให้อยู่เหนือทุจริตทั้ง 3 ประการ คือกายทุจริต วาจาทุจริต และมโนทุจริตได้ และ 2) ประโยชน์ต่อสังคม ผู้ประกอบด้วยสติย่อมได้ชื่อว่าเป็นผู้ไม่ประมาทและเป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมให้บุคคลนั้นมี กิริยาและโอตตปเปอยู่ในตัว คือมีความละเอียดและความเกรงกลัวต่อบาปอกุศลที่เกิดจากการกระทำความผิด การใช้สติและสัมปชัญญะเพื่อป้องกันการถูกหลอกลวงทางสังคม ออนไลน์นั้น ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ เพราะปัจจุบันมีผู้ใช้ช่องทางต่างๆ ในสังคมออนไลน์ถูก หลอกลวงและสูญเสียทรัพย์สินให้แก่เหล่ามิจฉาชีพที่แฝงตัวอยู่ในโลกออนไลน์หรือเรียกว่า โจรไซเบอร์ จึงต้องมีทั้งสติและปัญญาในการใคร่ครวญพิจารณาเพื่อไม่ให้เกิดความลุ่มหลงม งายและเพื่อไม่ให้เกิดความละโมภโลภมากเกินไป เมื่อเห็นโฆษณาชวนเชื่อ ชักจูงให้ซื้อสินค้า ชนิดต่างๆ และยังรวมไปถึงการทำธุรกรรมทุกชนิด หรือการเสนอให้ผลประโยชน์ต่างๆ อย่าง มากมาย ให้แก่ผู้ใช้ช่องทางบนอินเทอร์เน็ตของโลกออนไลน์ จึงควรจะต้องศึกษาหาความรู้ และไม่ควรด่วนเชื่อสิ่งใดโดยง่าย โดยการยึดหลัก กาลามสูตร หลักโยนิโสมนสิการ พิจารณาโดย แยกคายในรายละเอียดต่างๆ ให้กระจ่างชัดเพื่อ ค้นหา ข้อมูล และพิจารณาถึงความ สมเหตุสมผลต่างๆ เมื่อมีผู้อื่นนำเสนอสิ่งใดผ่านระบบออนไลน์ รวมถึงต้องมี การแสวงหา ข้อเท็จจริงจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ประกอบการตัดสินใจว่าควรเชื่อ หรือไม่ควรเชื่อ ควรกระทำ ตาม หรือไม่ควรกระทำตามอย่างระมัดระวัง หากมีความไม่แน่ใจกระจ่างชัดก็ต้อง ประกอบด้วยอุเบกขา คือ ปล่อยวาง ทำให้เป็นกลาง วางเฉยเสียให้ได้กับเรื่องนั้นๆ และสิ่ง นั้นๆ ไม่ต้องสนใจหรือใส่ใจให้ความสำคัญอีกต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- พุทธิตา รักพงษ์, (2536), “การศึกษาเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ : ศึกษาเฉพาะกรณีภาค 4”,
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ, (2562), *เยาวชนคนกลุ่มเสี่ยง, สำนวนเด็กและเยาวชน*, [ออนไลน์] 4
(3) : 6 ย่อหน้า แหล่งที่มา <http://www.dopa.go.th/religion/tammar.htm> [15
สิงหาคม 2563].
- Rabbit finance Magazine, (2560). “Romance Scam” หลอกกรักออนไลน์ ภัยร้ายของ
สาวโสด!, สืบค้นจาก [https://finance.rabbit.co.th/blog/romance-scam-and-
single-ladies](https://finance.rabbit.co.th/blog/romance-scam-and-single-ladies)
- หนังสือพิมพ์แนวหน้า, (2562). ปปง.เผยตั้งศปก.ปปง. 1ปี พบเหยื่อคดีโรแมนซ์สแกม 332
ราย เสียหาย 193 ล้าน, สืบค้นจาก <https://www.naewna.com/local/417058>

